

NEVZDĚLANOST V OTÁZKÁCH VZDĚLÁVÁNÍ JE VELKÁ

Jana Nováčková,

**spoluautorka konceptu
Respektovat a být respektován ®**

TRADIČNÍ ŠKOLA

- děti jsou rozdělené do tříd podle věku
- děti nemají žádný vliv na to, co se ve škole děje
- všechny děti ve třídě se učí totéž
- všechny děti se to učí stejným způsobem
- všechny děti se to učí ve stejný čas
- všechny děti jsou hodnoceny, jak předepsané učivo zvládly
- hodnocení je současně používáno jako donucovací prostředek

STEJNOST VERSUS ODLIŠNOST

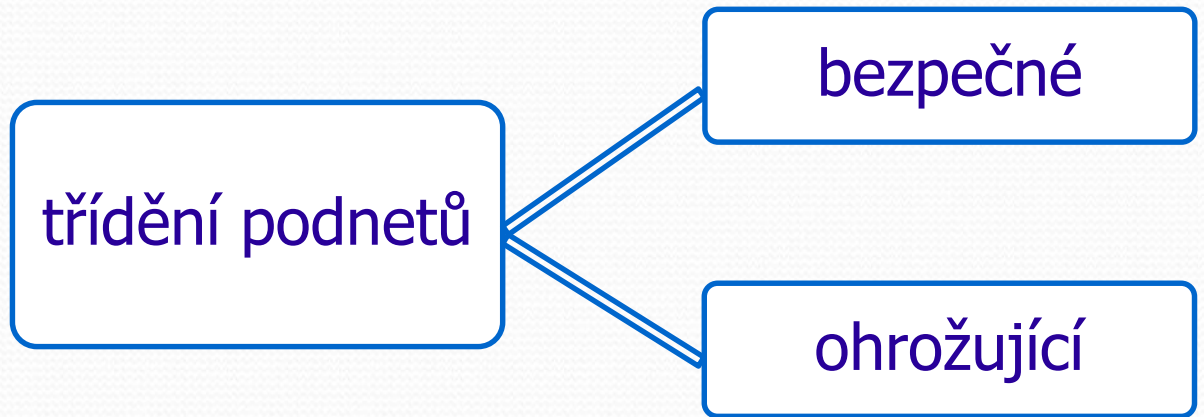
Všechny děti musí jíst, každé potřebuje však jiné množství.

Všechny děti nosí boty, ale různých velikostí.

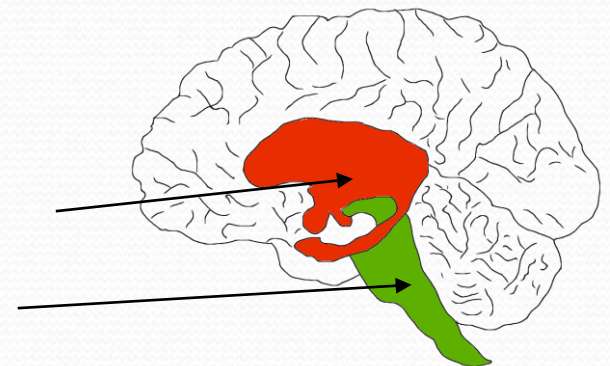
Všechny děti mají stejnou základní potřebu učit se, dozvídat se, rozvíjet se.

Ani tato potřeba se vzhledem k individuálním rozdílům nemůže naplňovat stejným způsobem.

JAK FUNGUJE NÁŠ MOZEK

limbický systém
mozkový kmen

JAK FUNGUJE NÁŠ MOZEK

Mozek vždy primárně řeší ohrožení.

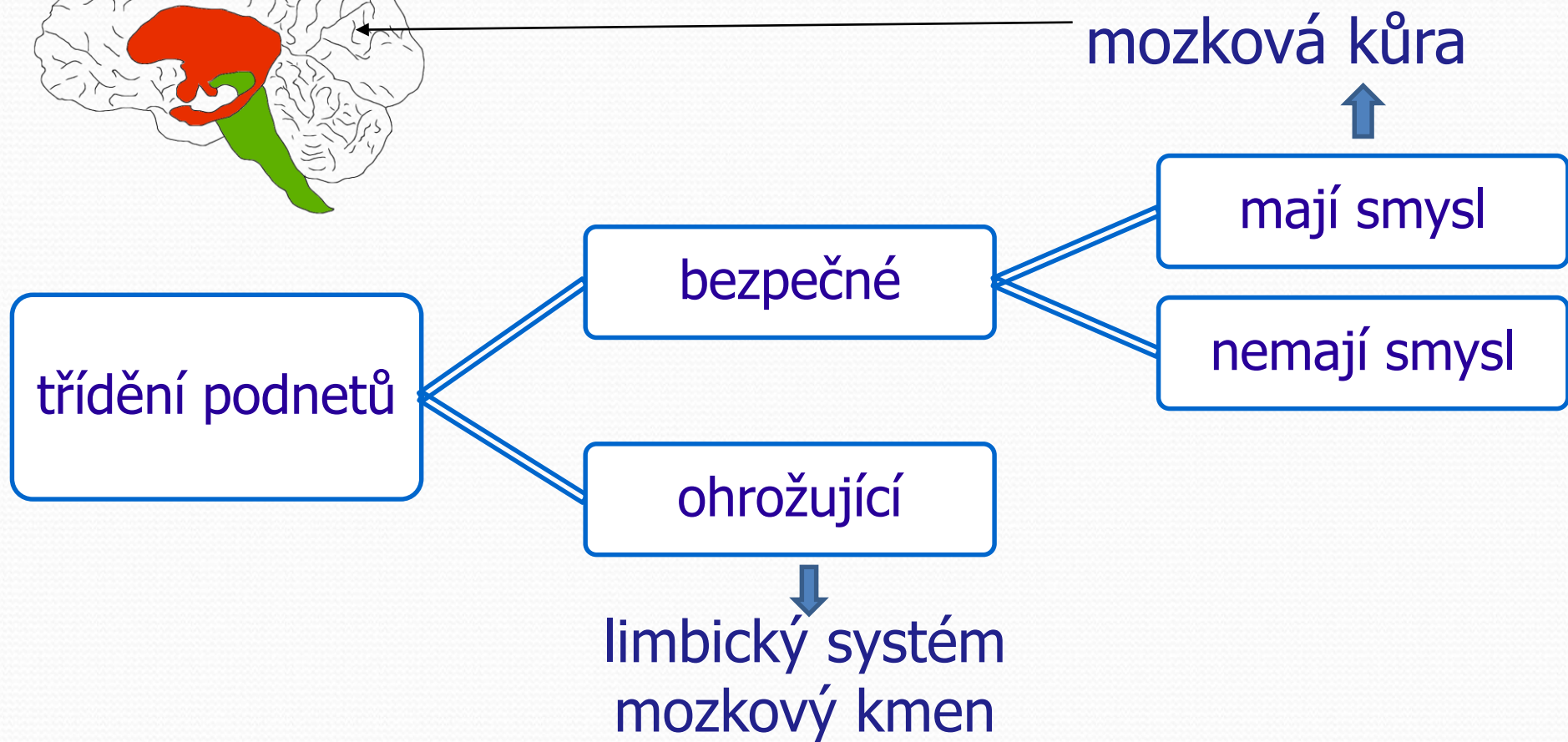
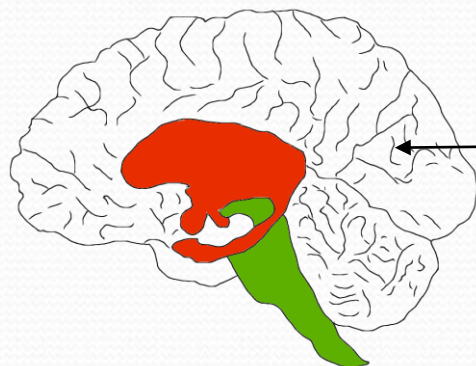
Když se cítíme ohroženi, nemůžeme se efektivně učit.

JAK FUNGUJE NÁŠ MOZEK

OHROŽENÍ

- vlastní hodnoty
- vztahů
- fyzické

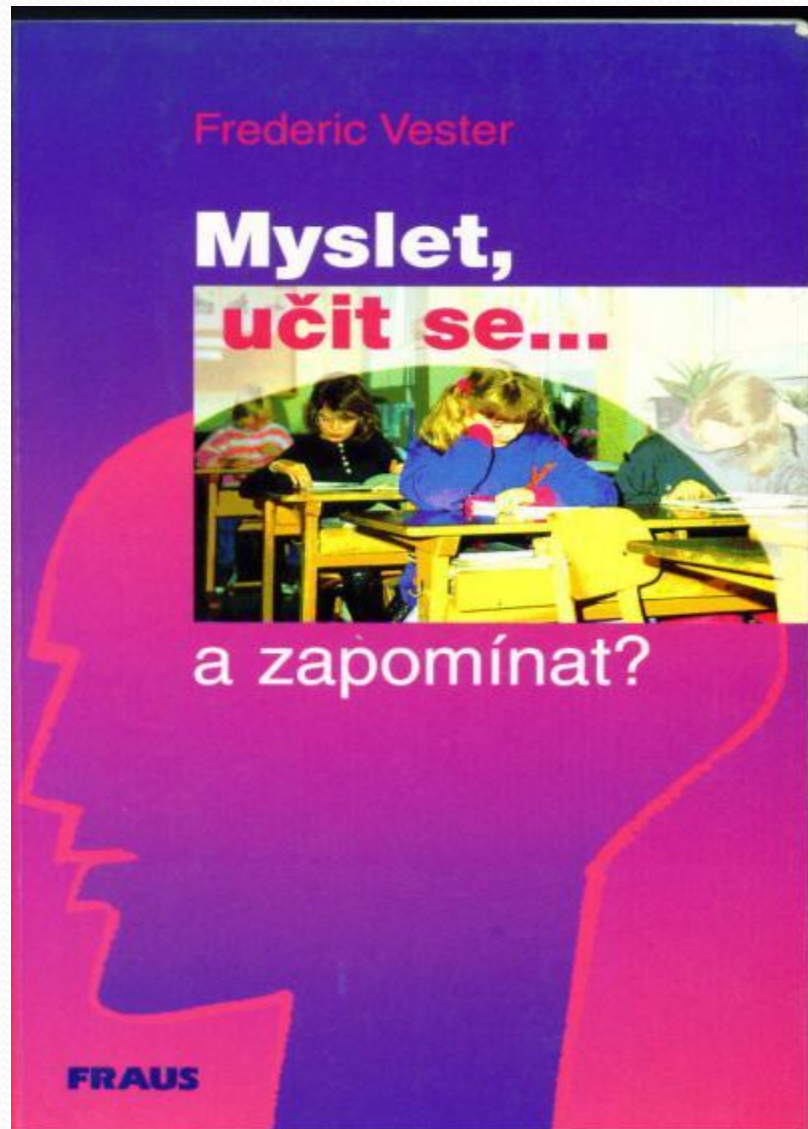
JAK FUNGUJE NÁŠ MOZEK

JAK FUNGUJE NÁŠ MOZEK

- Abychom dělali něco, v čem nevidíme smysl, musí se stát ten nesmyslný podnět nějak ohrožující. Pak se jím už zabývat musíme.
- To je základní mechanismus, který tradiční škola používá – z učiva, které dětem nedává smysl, dělá předmět možného trestu.

JAK FUNGUJE NÁŠ MOZEK

JAK FUNGUJE NÁŠ MOZEK

Obsah

Poznámka ke knižnímu vydání	6
Každý by měl znát mozek	7

I. CHARAKTERISTIKA NAŠEHO MOZKU

„Hardware“ - stavba mozku	11
Úvod	11
Kde jsou rozdílná myšlenková centra?	19
Mikrokosmos s vlastními zákony	23
První dojmy po příchodu na svět - podceňované naprogramování?	28
Základní struktury myšlení a individuální učení	34
Existuje pro kojence optimální okolí?	36

II. DUCH SE NEOBEJDE BEZ HMOTY

„Software“ - elementy paměti	42
Úvod	42
Ultrakrátkodobá paměť - první filtr	42
Krátkodobá paměť - druhý filtr	52
Paměť existuje i v buňkách	54
Dlouhodobá paměť - vzpomínky jsou pevně uloženy	64
Zpracování informací - hrdlo láhve	68

III. BIOLOGICKÁ KOMUNIKACE

Regulační obvod neuronů	70
Úvod	70
Myšlenkové procesy a drogy	70
Myšlenkové procesy a hormony	73
Blokáda procesu myšlení a jeho porucha jako důsledek činnosti stresových hormonů	75
Nápady a kreativita - důsledek mnohotvárné vzájemné souhry	79
Tvůrčí týmová práce	88

IV. KATASTROFA ŠKOLNÍ PRAXE

Psychologické a pedagogické strategie vyučování nerespektují biologické zákony	92
Úvod	92
Schéma faktorů učebního procesu	93
Učebnice, které učení znemožňují	121
Celkové shrnutí	128

V. HRA USNADŇUJE POROZUMĚNÍ

Trestuhodné podceňování metodického využití hry	132
Úvod	132
Biologický smysl hry	132
Skutečnost jako médium	134
Hra je modelem skutečnosti	136
Prostředník mezi teorií a praxí	138

Dodatek

I. Třináct pravidel biologie učebních procesů

II. Testy

1. Jaký jsem učební typ?	144
2. Paměť	153
Test I: Jak dobrá je moje ultrakrátkodobá a krátkodobá paměť?	153
Test II: Jednotlivé stupně paměti	157
Test III: Schopnost maximálního využití paměti	159
Test IV: Zvědavost	162
Test V: Interference	163
Všeobecná poznámka k testování	168

Doslov (Rudolf Schilling)	172
Vysvětlivky k odborným termínům	175
Poznámky a další odborná literatura	180
Obrazový materiál	191

JAK FUNGUJE NÁŠ MOZEK

- V prvních měsících života se vytváří pevné asociační spoje, pevná prvotní síť neuronů, a to podle podnětů vnímaných v té době.
- Je to něco jako „koleje“, které určují celoživotně naše vnímání světa.
- Člověk se nejlépe učí od někoho či něčeho, co rezonuje s jeho pevnými asociačními spoji.

Frederic Vester

JAK FUNGUJE NÁŠ MOZEK

PROHŘEŠKY JEDNOTNÉ VÝUKY PROTI MOZKU

- Stejný obsah – nebere v úvahu individuálnost v **chápání smyslu**
- Stejný čas – nebere v úvahu **zralost** mozku a individuální **tempo vývoje** jednotlivce
- Stejný způsob – nebere v úvahu odlišnost **asociačních struktur** jednotlivců
- Negativní emoce a **strach** neumožňují efektivní učení

MRHÁ SE POTENCIÁLEM VĚTŠINY DĚTÍ

POTŘEBY

vlastní
tempo

přiměřené
smyslové
podněty

přijetí

autonomie

pohyb

být
úspěšný

bezpečí

sounáležitost

sebe-
realizace

pozornost

zájem

uznání

úcta

být
užitečný

smyslu-
plnost

vliv

POTŘEBY

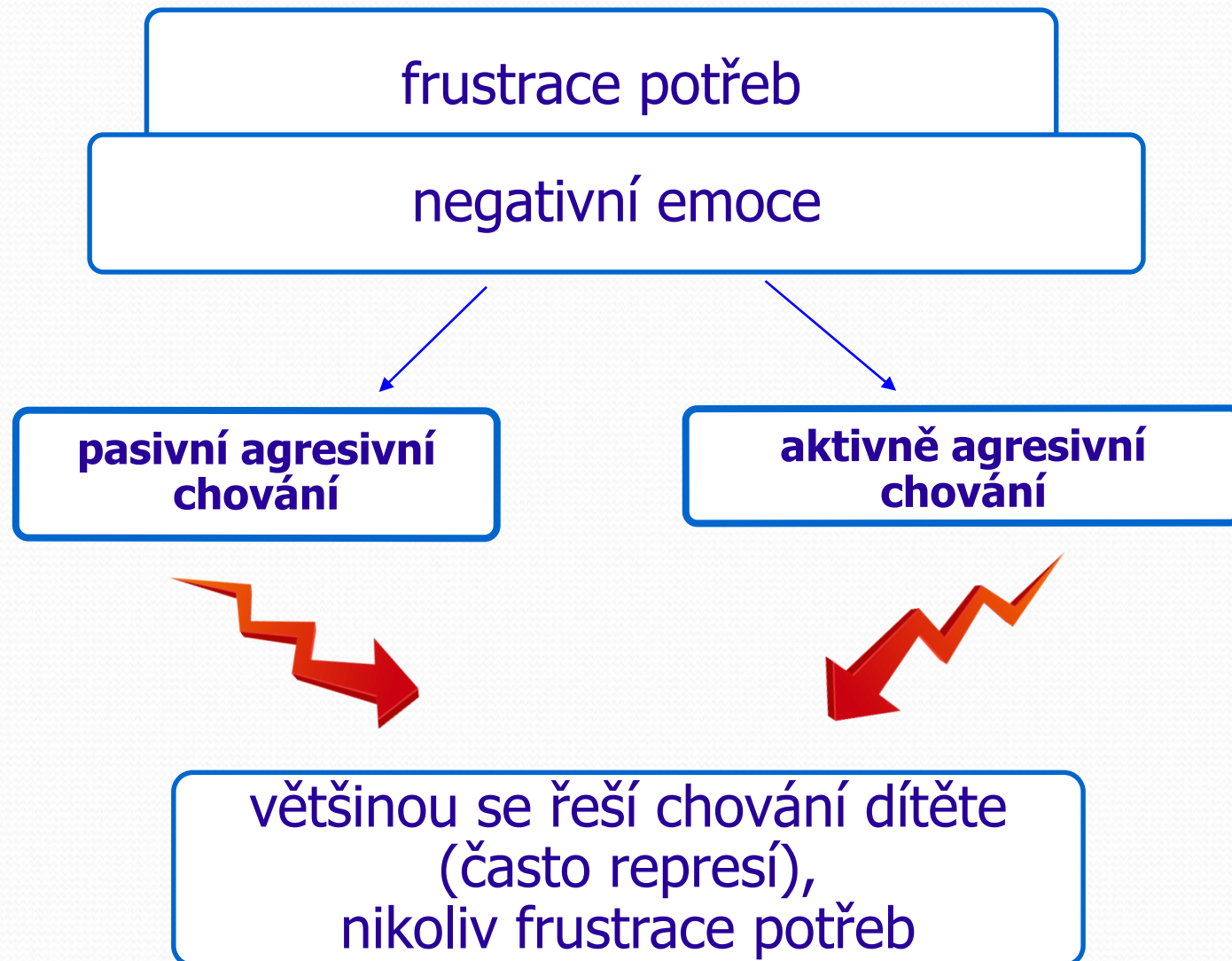
potřeba autonomie dítěte

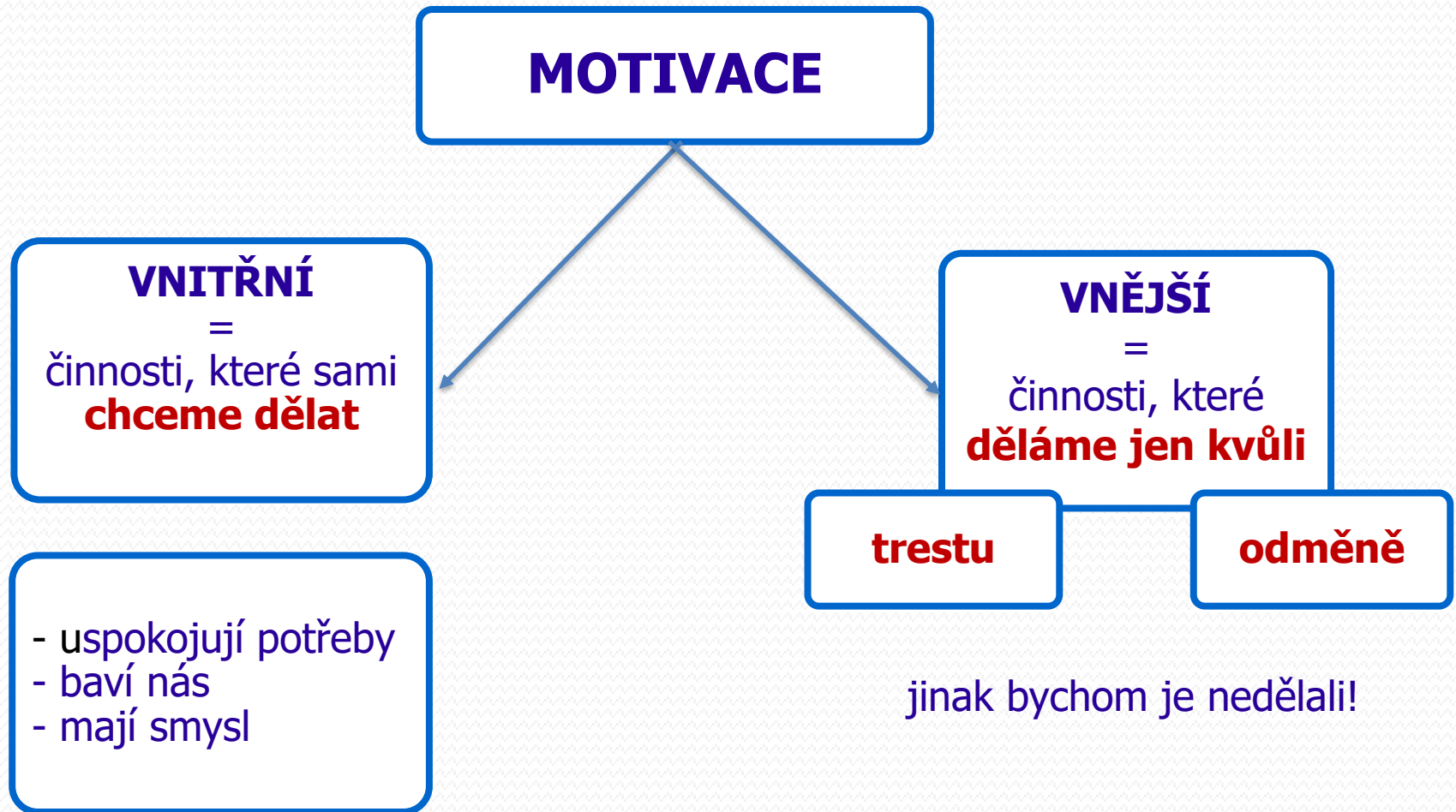
potřeba náklonnosti dospělé osoby

***dítě většinou volí náklonnost dospělých,
protože je na nich závislé***

POTŘEBY

MOTIVACE

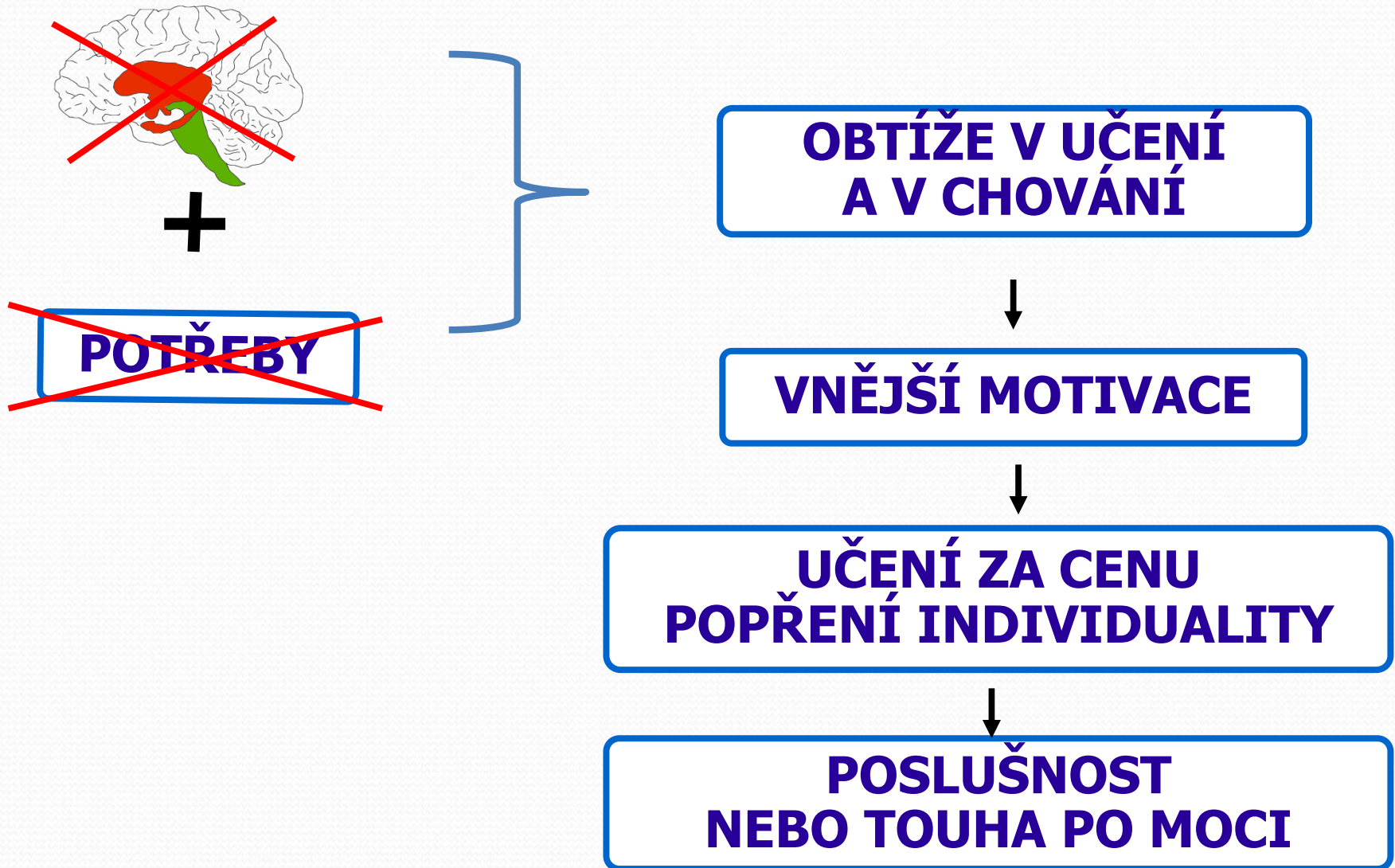

MOTIVACE

RIZIKA VNĚJŠÍ MOTIVACE

- devalvuje požadovanou činnost
- snižuje původní vnitřní motivaci
- podporuje účelové chování
- vytváří závislost na vnější motivaci
- vytváří závislost na autoritách
- neumožňuje být sám sebou

DŮSLEDKY

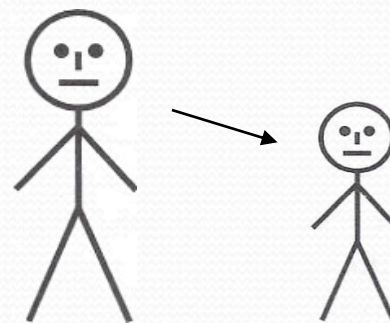
DŮSLEDKY

- Pokud děti žijí v mocenských vztazích, většinou se s nimi ztotožní. Považují je za správný model vztahů mezi lidmi.
- A podle okolností se budou snažit být těmi mocnými, nebo se stanou poslušnými.

DŮSLEDKY

POSLUŠNOST

= znamená podřídit se druhé osobě
v mocenské pozici (*chce to ten
mocný nade mnou, já ne*)

DŮSLEDKY

RIZIKA POSLUŠNOSTI

- pro osobnostní rozvoj
- v pracovní sféře
- pro společnost

DŮSLEDKY

Stanley Milgram 1963

Pokusné osoby měly trestat chyby při učení elektrickými šoky v rozmezí 30 – 450 V (ty byly fingované, což ovšem pokusné osoby nevěděly).

61 – 66 % účastníků experimentu dalo na nabádání autority nejvyšší míru elektrických šoků.

Nikdo z těch, kdo odmítli v experimentu pokračovat, neudělal nic, aby experiment zastavil.

DŮSLEDKY

Boj se člověka, který se cítí otrokem.
Bude chtít udělat otroka i z tebe.

John Holt
Freedom and Beyond

Nedokážu si představit žáka Summerhillu
s protižidovskými nebo rasistickými postoji.
Nebo něčím podobným.
Na ostatních školách ale takové názory existují.

A. S. Neill

DĚKUJI ZA POZORNOST

www.respektovani.com

www.respektovat.com